

Ασφαλείς εργασίες συντήρησης – Ασφαλείς εργαζόμενοι

Ορισμός

Η διαδικασία συντήρησης του εξοπλισμού, των εγκαταστάσεων, των κτιρίων ή των μέσων μεταφοράς συνεπάγεται τις τεχνικές, διοικητικές και διαχειριστικές δράσεις για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση των ως άνω σε κατάσταση τέτοια που να τους επιτρέπει να μπορούν να εκτελούν τη λειτουργία για την οποία προορίζονται (1) και παράλληλα να προστατεύονται από βλάβες ή φθορές. Στη διαδικασία συντήρησης περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δραστηριότητες:

- επιθεώρηση
- δοκιμή
- μέτρηση
- επανατοποθέτηση
- ρύθμιση
- επισκευή
- ανίχνευση σφαλμάτων
- αντικατάσταση εξαρτημάτων
- τεχνικό έλεγχο

Μια συνήθης δραστηριότητα που εκθέτει τους εργαζομένους σε διάφορες πηγές κινδύνου

Οι εργασίες συντήρησης διενεργούνται σε κάθε χώρο εργασίας σε όλους τους βιομηχανικούς κλάδους. Αποτελούν μέρος της καθημερινής ενασχόλησης των περισσότερων εργαζομένων και όχι μόνο των τεχνικών συντήρησης και των μηχανικών. Οι εργαζόμενοι που συμμετέχουν σε εργασίες συντήρησης ενδέχεται να διατρέχουν κίνδυνο εκδήλωσης:

- μυοσκελετικών παθήσεων κατά την εκτέλεση καθηκόντων που απαιτούν κάμψη και επίπονες στάσεις, ενίοτε και υπό δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες (π.χ. κρύο),
- αναπνευστικών προβλημάτων λόγω έκθεσης σε αμιάντο κατά τη συντήρηση παλαιών κτιρίων ή βιομηχανικών εγκαταστάσεων,
- δερματικών και αναπνευστικών παθήσεων λόγω επαφής με επικίνδυνες ουσίες όπως λίπη, διαλύτες, διαβρωτικά και σκόνη αλλά και με καρκινογόνα σωματίδια σκόνης ξύλου,
- ασφυξίας λόγω εργασίας σε στενούς και κλειστούς χώρους,
- παθήσεων που προκαλούνται από έκθεση σε βιολογικούς κινδύνους, ηπατίτιδα Α, λεγεωνέλα.

Επίσης, οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να υποπέσουν σε διαφόρων ειδών ατυχήματα στο χώρο εργασίας τους, περιλαμβανομένων των πτώσεων και της πρόσκρουσης σε εξαρτήματα μηχανημάτων.

Οι εργασίες συντήρησης ποικίλλουν από ήσσονος σημασίας, όπως η αντικατάσταση ενός λαμπτήρα ή του τόνερ σε έναν εκτυπωτή, έως μείζονος σημασίας, όπως η περιοδική επιθεώρηση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

(1) Γαλλικός Οργανισμός Τυποποίησης. Ορολογία συντήρησης. Πρότυπο NF-EN 13306. X 60-319, AFNOR, Saint-Denis La Plaine, Ιούλιος 2001.

Επιπτώσεις στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία (ΕΑΥ) από την εκτέλεση εργασιών συντήρησης

Μια εργασία συντήρησης, μικρή ή μεγάλη, μπορεί να έχει σοβαρή επίδραση στην ασφάλεια και την υγεία όχι μόνο των εργαζομένων που την εκτελούν αλλά και τρίτων, όπως φαίνεται στα ακόλουθα παραδείγματα:

- Κατά τη διάρκεια των εργασιών συντήρησης, ενδέχεται να προκύψει ατύχημα/τραυματισμός – οι εργαζόμενοι που εκτελούν εργασίες συντήρησης σε ένα μηχάνημα μπορεί να τραυματιστούν εάν το μηχάνημα τεθεί κατά λάθος σε λειτουργία, ενδέχεται να εκτεθούν σε ακτινοβολία ή σε επικίνδυνες ουσίες, να τραυματιστούν από κάποιο κινητό εξάρτημα του μηχανήματος ή κινδυνεύουν να αναπτύξουν μυοσκελετικές παθήσεις (ΜΣΠ).
- Η κακής ποιότητας συντήρηση μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στην ασφάλεια – η χρήση ακατάλληλων εξαρτημάτων αντικατάστασης ή επισκευής ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρά ατυχήματα και τραυματισμούς στους εργαζομένους καθώς και φθορά στον εξοπλισμό.
- Η έλλειψη συντήρησης ενδέχεται όχι μόνο να μειώσει τη διάρκεια ζωής του εξοπλισμού ή του κτιρίου αλλά και να προκαλέσει ατυχήματα – για παράδειγμα, η μη επισκευή φθοράς στο δάπεδο μιας αποθήκης ενδέχεται να προκαλέσει ατύχημα με περνοφόρο όχημα, με αποτέλεσμα τον τραυματισμό του οδηγού και τυχόν παρευρισκόμενων, καθώς επίσης και φθορά των ειδών που μεταφέρονται.

Πέντε βασικοί κανόνες για ασφαλείς εργασίες συντήρησης

Η συντήρηση είναι μια διαδικασία η οποία ξεκινάει πριν από την έναρξη των εργασιών αυτών καθαυτών και ολοκληρώνεται μετά τον έλεγχο των εργασιών και τη συμπλήρωση των εγγράφων τεκμηρίωσης των εργασιών συντήρησης. Η συμμετοχή των εργαζομένων και/ή των εκπαιδωμένων τους σε όλα τα στάδια και τις πτυχές της εν λόγω διαδικασίας αυξάνει όχι μόνο το επίπεδο ασφάλειας της διαδικασίας αλλά και το επίπεδο ποιότητας των εργασιών.

Ακολουθεί λεπτομερής περιγραφή των πέντε βημάτων για ασφαλείς εργασίες συντήρησης.

Προγραμματισμός των εργασιών συντήρησης

Ο εργοδότης πρέπει να διενεργεί εκτίμηση κινδύνου για τις εργασίες συντήρησης και να παροτρύνει τους εργαζόμενους να συμμετέχουν στη διαδικασία, λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα σημεία:

- Αντικείμενο της εργασίας: τι είναι αναγκαίο να γίνει, πόσος χρόνος απαιτείται για την εργασία, σε ποιον βαθμό θα επηρεαστούν οι υπόλοιποι εργαζόμενοι και οι άλλες δραστηριότητες στον χώρο εργασίας.
- Αναγνώριση των πηγών κινδύνου: για παράδειγμα, το ηλεκτρικό ρεύμα, η έκθεση σε επικίνδυνες ουσίες, η ύπαρξη σκόνης/αμιάντου στον αέρα, οι στενοί χώροι, τα κινητά εξαρτήματα μηχανημάτων, η πτώση αντικειμένων ή η πτώση εργαζομένου εξαιτίας κάποιου αντικείμενου, τα βαριά αντικείμενα που πρέπει να μετακινηθούν, τα δύσκολα προσεγγίσιμα ή προσβάσιμα εξαρτήματα.
- Τι χρειάζεται για την εκτέλεση των εργασιών: δεξιότητες και αριθμός εργαζομένων που θα εργαστούν, ποιοι θα συμμετέχουν, ποιος θα είναι ο ρόλος του καθενός (υπεύθυνοι για την επικοινωνία με τους εργαζομένους του εργολάβου ή του βασικού εργοδότη, για τη διαχείριση των εργασιών, σε ποιον θα αναφέρονται τα πιθανά προβλήματα), εργαλεία που πρέπει να χρησιμοποιηθούν, μέσα ατομικής προστασίας και άλλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων (π.χ. σκαλωσιές, εξοπλισμός παρακολούθησης) που ενδέχεται να χρειαστούν.
- Ασφαλής πρόσβαση στον χώρο εργασιών και μέσα (άμεσης) διαφυγής.
- Επιμόρφωση/ενημέρωση που πρέπει να παρασχεθεί στους εργαζομένους, καθώς και σε όσους εργάζονται γύρω από αυτούς, σχετικά με τις εργασίες στις οποίες θα μετέσχουν (για τη διασφάλιση της ικανότητας και της ασφάλειας των εργαζομένων), με την ακολουθία των εντολών καθώς και με τυχόν διαδικασίες που θα λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια των εργασιών, περιλαμβανομένης και της αναφοράς προβλημάτων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό εάν οι εργασίες συντήρησης εκτελούνται από υπεργολάβους.

Οι εργαζόμενοι πρέπει να συμμετέχουν στον προγραμματισμό των εργασιών, διότι μπορούν να προσδιορίσουν τις πηγές κινδύνου και τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισής τους. Τα ευρήματα και τα αποτελέσματα της εκτίμησης κινδύνων κατά το στάδιο του προγραμματισμού πρέπει να κοινοποιούνται στους εργαζομένους που συμμετέχουν στις εργασίες συντήρησης, όπως επίσης και σε άλλα άτομα που ενδέχεται να επηρεάζονται. Η συμμετοχή των εργαζομένων και των υπεργολάβων στην επιμόρφωση και στην εξοικείωσή τους με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες αποτελούν πολύ σημαντικά στοιχεία για τη διασφάλιση της ασφάλειας.

Οργάνωση της ασφάλειας για εργασία σε ασφαλές περιβάλλον

Οι διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου που αναπτύσσονται κατά τη φάση του προγραμματισμού πρέπει να εφαρμόζονται. Για παράδειγμα, η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στον εξοπλισμό στον οποίο πραγματοποιούνται εργασίες πρέπει να διακόπτεται ενώ θα πρέπει να ενεργοποιείται ο μηχανισμός ασφάλειας που έχει συμφωνηθεί. Πρέπει να προσαρτάται η ειδική ετικέτα προειδοποίησης, στην οποία αναγράφεται η ημερομηνία και ο χρόνος ενεργοποίησης του μηχανισμού ασφάλειας (κλειδαριά), καθώς και το όνομα του υπεύθυνου για την αφαίρεσή του. Έτσι, η ασφάλεια του εργαζομένου που εκτελεί εργασίες συντήρησης στο μηχάνημα δεν διακυβεύεται από κάποιον που θα μπορούσε να θέσει κατά λάθος το μηχάνημα σε λειτουργία, κινδυνεύοντας και ο ίδιος εάν, για παράδειγμα, το μηχάνημα δεν είναι σε κατάσταση ασφαλούς λειτουργίας (π.χ. εάν έχουν αφαιρεθεί οι μηχανισμοί ασφάλειας). Οι εργαζόμενοι πρέπει να ελέγχουν ότι υπάρχει ασφαλής τρόπος εισόδου και διαφυγής από τον χώρο των εργασιών, σύμφωνα με το σχέδιο εργασίας.

Χρήση κατάλληλου εξοπλισμού για εργασία με ασφάλεια

Οι εργαζόμενοι που εκτελούν εργασίες συντήρησης πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα εργαλεία και τον εξοπλισμό, τα οποία ενδεχομένως να διαφέρουν από αυτά που χρησιμοποιούν συνήθως. Οι εργασίες ενδέχεται να εκτελούνται σε θέσεις διαφορετικές από τις συνήθεις θέσεις εργασίας και οι εργαζόμενοι να εκτίθενται σε πολλές πηγές κινδύνου. Συνεπώς, πρέπει να διαθέτουν και τα κατάλληλα μέσα ατομικής προστασίας. Για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι που καθαρίζουν ή αντικαθιστούν φίλτρα σε εξαερισμούς ενδέχεται να εκτίθενται σε συγκεντρώσεις σκόνης πολύ υψηλότερες από τα φυσιολογικά επίπεδα της συγκεκριμένης εγκατάστασης. Η πρόσβαση σε αυτά τα φίλτρα, τα οποία συχνά βρίσκονται σε οροφές, πρέπει να είναι ασφαλής. Τα εργαλεία που απαιτούνται για τις εργασίες και ο ατομικός προστατευτικός εξοπλισμός που ορίζεται στον προγραμματισμό των εργασιών και στην εκτίμηση κινδύνου πρέπει να είναι διαθέσιμα (μαζί με οδηγίες χρήσης, εφόσον απαιτείται) και να χρησιμοποιούνται.

Τήρηση των ασφαλών πρακτικών εργασίας που αναπτύσσονται κατά τον προγραμματισμό των εργασιών συντήρησης

Ο προγραμματισμός των εργασιών συντήρησης πρέπει να τηρείται ακόμα και όταν υπάρχει πίεση χρόνου. Η μη ολοκληρωμένη εκτέλεσή τους μπορεί να κοστίσει πολύ ακριβά διότι ενδέχεται να έχει ως συνέπεια την πρόκληση ατυχημάτων, τραυματισμών ή φθοράς στον εξοπλισμό ή και τα υλικά. Σε περίπτωση εκτάκτων συμβάντων, ίσως χρειασθεί να ειδοποιήσετε τους επόπτες και/ή να συμβουλευθείτε άλλους ειδικούς. Είναι πολύ σημαντικό να θυμάστε ότι η υπέρβαση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων σας ενδέχεται να οδηγήσουν σε πολύ σοβαρό ατύχημα.

Έλεγχος των εργασιών

Για να διασφαλίσετε ότι οι εργασίες έχουν ολοκληρωθεί, το αντικείμενο που επισκευάστηκε πρέπει να είναι σε ασφαλή κατάσταση και όλα τα απορρίμματα που παράχθηκαν να έχουν απομακρυνθεί. Αφού ελεγχθούν όλα και διαπιστωθεί η ασφάλειά τους, το έργο μπορεί να θεωρηθεί ότι ολοκληρώθηκε ούτως ώστε στη συνέχεια να αφαιρεθούν οι μηχανισμοί ασφάλειας (κλειδαριές) και να ενημερωθούν οι επόπτες και οι υπόλοιποι εργαζόμενοι. Το τελικό στάδιο είναι η συμπλήρωση μιας έκθεσης προς τη διοίκηση, όπου περιγράφονται οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν, περιλαμβανομένων των σχολίων σχετικά με τις δυσκολίες που προέκυψαν καθώς και οι συστάσεις βελτίωσης. Η ιδανική περίπτωση θα ήταν αυτά να αποτελούν και αντικείμενο συζήτησης κατά τη συνάντηση με το προσωπικό, όπου οι εργαζόμενοι που μετέχουν στη διαδικασία καθώς και όσοι εργάζονται γύρω τους, να μπορούν να σχολιάζουν τις δραστηριότητες και να προτείνουν κατάλληλους τρόπους βελτίωσης της διαδικασίας.

Οι εργασίες συντήρησης μπορεί να θέσουν τους εργαζομένους σε κίνδυνο, όμως η μη εκτέλεση των εργασιών συντήρησης μπορεί να θέσει σε κίνδυνο ακόμα περισσότερους εργαζόμενους.

Θα πρέπει να θυμάστε ότι όταν εκτελείτε εργασίες συντήρησης, η υγεία και η ασφάλειά σας, αλλά και των συναδέλφων σας, εξαρτάται από την ποιότητα του έργου σας.

Περαιτέρω πληροφορίες

Το παρόν ενημερωτικό δελτίο έχει συνταχθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εκστρατείας για Ασφαλείς Εργασίες Συντήρησης 2010/11. Άλλα σχετικά ενημερωτικά δελτία και περαιτέρω πληροφορίες διατίθενται στον δικτυακό τόπο <http://osha.europa.eu/en/topics/maintenance>
Η πηγή αυτή αναπτύσσεται και επικαιροποιείται διαρκώς.